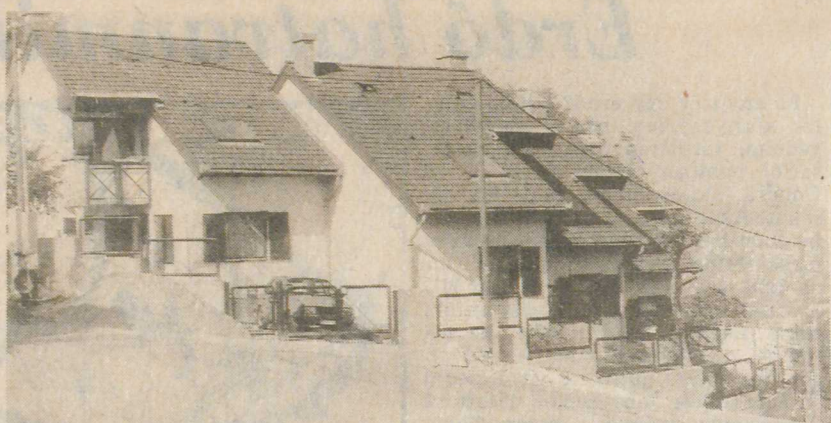

A héten került nyilvánosságra a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság közleménye a pénzügyminisztériumi tisztviselők XII. kerületi, Lóránt utcai, 1985-ben kezdett lakásépítéséről, s az e körül tapasztalt visszasságokról. A közlemény hátterében alapos, részletekbe menő vizsgálat és egy testületi állásfoglalás áll. A KNEB úgy döntött, hogy az összefoglaló jelentésben feltártakat nyilvánosságra kell hozni.

A Pénzügyminisztérium — többségében vezető állású — dolgozóinak szabadság-hegyi lakásépítkezéséről januárban bejelentés érkezett az MSZMP KB Titkárságához. Az egyik kijelölt vevő fordult oda azzal a panasszal, hogy a minisztérium nem képviseli megfelelően saját dol-

HA CSÁBÍTA A LEHETŐSÉG

gozóinak érdekeit. A panasz kivizsgálása során azonban kiderült, hogy erről nincs, hanem egészen másról van szó. Ezért megkezdődött az építkezés körülményeinek teljes felülvizsgálata.

Megy a telek vándorútra

Az előzmények messzire nyúlnak. 1982. július 6-án a Pénzügyminisztérium titkárságának belső feljegyzése alapján, az akkori miniszter engedélyezte, hogy a Szabadság-hegyen, a Lóránt utcában, mintegy 10 ezer négyzetméter alapterületű, a magyar állam tulajdonában és a PM kezelésében levő telken a minisztérium dolgozóinak — lakásgondjait enyhítésére — beépítési tervet készíttessenek. Az építkezés „társadalmi irányítására, ellenőrzésére” a miniszter döntése nyomán társadalmi bizottság alakult.

Megkezdődtek az előkészületek. 1983 augusztusában a bizottság elnöke értesítette az OTP vezérigazgatóját, hogy a Lóránt utcai állami telken lakásberuházásba kívánna kezdeni. Az OTP nyomban visszazigazolta, hogy a beruházást egyszerűsített költséggel vállálja, de felhívta a figyelmet arra, hogy a telek kezelői jogáról le kell mondani a Fővárosi Tanács javára. Továbbá gondoskodni kell a telken levő régi villa lebontásáról, valamint a hiányos közművek kiegészítéséről. Az Országos Takarékpénztár kidolgozta az építkezéshez szükséges jogi kereteket, s ezt „munkáltatói megállapodástervezetnek” nevezték el, majd 1983. november 16-án elküldték a PM-nek. Ebben a megállapodásban tételesen szerepeltek a tennivalók. Vagyis a telek kezelői jogainak a Fővárosi Tanács városrendezési és építészeti főosztálya részére történő átadása; a PM vevőkijelölési jogának megszerzése és a fizetőképes vevők kijelölése, továbbá a minisztérium részéről már biztosított tervező mellé, a kivitelezői kapacitás megszerzése is.

Az előkészítés során, megteremtendő szükséges feltételeket, először a XII. Kerületi Tanács akkori elnökével — akinek a vb-től nem volt felhatalmazása — megállapodást kötött a jogállásáról. E szerint a PM térítés nélkül lemond a telek kezelői jogáról a kerületi tanács javára. A minisztérium vállalta a szükséges közművesítést, a telekkialakítást, az út- és járdajávitás összes költségeit. Ennek fejében megkapta a jogot, hogy szabadon kiválaszthassa azokat, akiknek a telket tartós használatba adja, ők viszont vállalják a felmerülő költségek megfizetését. Ezzel a megállapodással az OTP nem értett egyet, mert eredetileg, az érvényben levő szabályok szerint, a Fővárosi Tanács építési és városrendezési osztályának kezelésébe kellett volna adni a használati jogot ahhoz, hogy itt a Pénzügyminisztérium, az OTP beruházásában, lakásokat építhessen a dolgozóinak. Végül is rendeződtek a jogi ügyek: a Fővárosi Tanács illetékes főosztálya 1985. június 26-án megadta a hozzájárulást az építkezés eredeti feltételek szerint történő megkezdéséhez. Azaz az építkező vevőkötől nem kérték a telek tartós használatbavételi díját. Mint a népi ellenőrök rámutatnak: itt gyakorlatilag az történt, hogy az állami vagyon, a kezelői jog többszöri váltásával, ingyen került magánkézre.

A rózsá tövisrei

Páratlan jogi megoldást találtak az építkezés lebonyolítására, finanszírozására is. A minisztérium az OTP nevében, de annak tudta nélkül, versenytárgyalási felhívást jelentetett meg 1984-ben az „Árszabályozás és termékforgalmazás” című kiadványban a kivitelező kiválasztására. A határidőre két pályázat érkezett. Mivel a jelentkezők drága — 80, illetve 89 millió forint — ajánlatokat tettek, a tárgyalások zátonyra futottak. Ekkor „elkésztett” pályázóként lépett a színre a Mátraaljai Szénbányák Vállalat 61 millió forint árajánlatával. 1984.

június 15-én alá is írták a megállapodást, amelyben rögzítették, hogy a Szénbányák Vállalat a tervezést és a kivitelezést fővállalkozási formában szervezi, amelynek „jogi feltételeit a Pénzügyminisztérium biztosítja”. Megállapodtak a nettó építési költségekben: négyzetméterenként 15 500 forintos árat jelöltek meg, amely az akkori úgynevezett „maximált árral” szinte megegyezett. Emellett a bánya két lakás vevőkijelölési jogát is megkapta az épülő házakban. Végül a Mátraaljai Szénbányák Vállalat csak egy lakás vevőkijelölési jogával élt: s ezt a vezérigazgató fia, ifj. György Sándor kapta meg.

Az OTP vitatta, hogy az érvényben levő rendeletek szerint ezt az építkezést fővállalkozásban lehetne megvalósítani. Ugyanis az akkori — és a mai — jogszabályok szerint fővállalkozás nem irányulhat kizárólag építési tevékenységet igénylő beruházás megvalósítására. No de: 1985. március 7-én dr. Szauder István, a Pénzügyminisztérium titkárságának osztályvezetője, minden indoklás nélkül, a PM nevében, mégis „felhatalmazta” az OTP-t a fővállalkozói szerződés megkötésére, majd június 16-án hasonló értelmű, miniszterhelyettesi szinten kiadott levelet is készítettek. A Legfőbb Ügyészség mostani állásfoglalása szerint „nincs olyan jogszabály, amely felhatalmazza a pénzügyminisztert e tiltó rendelkezés alóli felmentés megadására”.

Miért volt szükség erre? Ma már világosan látszik: azért, hogy a fővállalkozás címén a Mátraaljai Szénbányák Vállalat rendkívül előnyös pénzügyi feltételekhez jusson. Gyakorlatilag ingyen, kamatfizetés nélkül hozzájutott a szükséges pénzhez. A vizsgálat adatai szerint a vállalat ezzel mintegy 10 millió forint kamatot, továbbá mintegy 5 millió forint érdekeltégi alapot takarított meg.

Am minden rózsán van tövis. A bányavállalat alvállalkozói — kettő kivételével — szabad árformában vállalták csak a közreműködést, s így a tervezettnél magasabb lett a kivitelezési számla.

Előnyös kölcsönök

A bánya erre a „jó üzletre”, várhatóan, mégis vagy tízmillióval fizet rá. A veszteség a lakások kívül és belül végzett alvállalkozói munkákból, a saját építési tevékenységek, a pót- és többletmunkákból adódik. Ugyanis a vevőknek maximált áron számláztak, de a munkát szabad áron végeztették el. A népi ellenőrzési vizsgálat azt állapította meg, hogy a Mátraaljai Szénbányák Vállalat a szerződéskötés és a kivitelezés során szabálytalanságokat követett el, illetve felelőtlen gazdálkodást folytatott.

Ennyit talán a bányavállalatról. De nézzük, mit állapítottak meg a népi ellenőrök?

A Pénzügyminisztérium titkársága, amelynek vezető tisztviselői, dr. Boros János és dr. Szauder István — utóbb maguk is érdekelt vásárlók — 1986 januárjában feljegyzést készítettek a miniszternek a beruházás helyzetéről. A feljegyzésben foglaltak nem mindenben tükrözték a tényleges helyzetet. Tévesen értelmezték jogszabályokat, illetve úgy hivatkoztak azokra, hogy a paragrafusok közül csak egyes elemeket emeltek ki, a kizáró feltételektől pedig eltekintettek. Például telekkialakítási költségek tüntették fel az épületekhez kapcsolódó telken belüli közmű-, út-, járda-, támfal- és kertépítési munkáért, mintegy 10 millió forintot kiadást. Nem jelezték azt sem, hogy két lakás vevőkijelölése a fővállalkozó bánya, illetve időközben a közreműködő Csatornázási Művek hatáskörébe került. (Varga Sándorné, a Csatornázási Művek főosztályvezető-helyettese is lakástulajdonos lett a Lóránt utcában.)

Dr. Boros János és dr. Szauder István az említett feljegyzésben további kedvezményeket kért az akkori minisztertől. Így például azt, hogy a minisztérium vállalja át a ki-

jelölt vevők esetleges bankkölcsöneinek törlesztését; kérték, hogy a vevők személyenként kapjanak 400 ezer forintos munkáltatói kölcsönt, s ha erre nincs elég pénze a minisztériumnak, hát vegyen fel a tárca bankkölcsönt! Kérték továbbá, hogy engedélyezzék a törvényesen fejkvóta alapján képezhető évi minisztériumi lakásalap összegének kétéves megelőlegezését, végül, de nem utolsósorban, azt is kérték, járuljon hozzá a hivatal, hogy a leendő vevők a meglévő lakásaikat a szabad forgalomban értékesíthessék. (Vagyis ne kelljen az OTP-nél értékesíteniük.) Ez utóbbi azért volt előnyös, mivel az építkezés rögzített, illetve 1985-ös áron folyt, az egyéni értékesítés pedig 87-es áron történhetett e belegegyezéssel.

A népi ellenőrök leszögezik: tény, hogy — a bankkölcsön átvállalását és a lakásalap megelőlegezését kivéve — az események lényegében a vázolt javaslat szerint, a feljegyzésben foglaltaknak megfelelően haladtak.

Mégpedig a következőképpen: Március 25-i jelentkezési határidővel meghirdették a minőségi cserére alkalmas Lóránt utcai lakásokat. Négyzetméterenként átlag 21 ezer forintért. Hozzáteve: „kivételesen” odaítélhető a 250—300 ezer forintos munkáltatói kölcsön. Az akkor elosztható 21 lakásra 56-an jelentkeztek a minisztériumban. Közülük választották ki „érdemeik alapján” a vevőket: miniszterhelyettes, főosztályvezetőket, osztályvezetőket, főmunkatársakat. A minisztérium lakásügyi bizottságának döntését írásban terjesztette az akkori miniszter elé, aki nem emelt kifogást.

A népi ellenőrzés közeléig

A kijelölt vevők közül ketten időközben eltávoztak a PM-ből, így végül 19-en kaptak összesen 5 685 000 forint kamatmentes munkáltatói kölcsönt. A népi ellenőrzés megállapította, hogy a közvetlenül kimutatható támogatás minden juttatást egybevetve fejenként mintegy félmillió forintot tett ki a Pénzügyminisztériumban. Rámutatott arra is, hogy a Lóránt utcai lakásvásárlóknak összesen a minisztérium 9 millió forint támogatást juttatott. Ehhez felhasználhattak olyan költségvetési forrást is, amit a minisztérium más célokra kapott összegekből takarított meg. Például arról a számláról is finanszíroztak kifizetéseket, amelyen a bankrendszer átszervezésével kapcsolatos költségvetési kiutalásokat juttatták át.

A KNEB a vizsgálat tényeiről, az építkezés lebonyolításában részt vevő személyekről tájékoztatott bennünket. (Arról nem adott felvilágosítást, hogy név szerint kik voltak a Lóránt utcai lakások vevői, ezt azonban más forrásból megszereztük és közreadjuk: Blaskovics Tibor, Borbély László, Boros János, Bokor Pál, Bogdán Emil, Bányai Mária, Csáki Gyula, Fortvingler Istvánné, Koronczai Miklós, Kovács Sándor, Kostyál Rezső, Knapp József, Kuzma Tamás, Mohai László, Naszvadi György, Pongrácz Antal, Rabódzki József, Rocskai János — aki a Lóránt utcai új lakását már el is adta —, Sugár Dezső, Szauder István, Vándor Ferenc és Wortmann György.)

A KNEB elnöke felhívta a vizsgálat nyomán a pénzügyminisztert, indítson fegyelmi eljárást Boros János és Szauder István ellen, valamint vizsgálta meg, hogy másokat az ügyben terhel-e még, s ha igen, mekkora felelősség. Továbbá kérte, intézkedjen arról, hogy a telek tényleges használatbavételi díját a vevők fizessék meg. A KNEB felhatalmazta a testület elnökét: indítványozza gazdasági bírság kiszabását a Mátraaljai Szénbányák Vállalattal szemben a tisztességtelen gazdálkodói tevékenységgel jogosulatlanul szerzett vagyon előny miatt. Továbbá: kérje fel a legfőbb ügyészt annak vizsgálatára, hogy a feltárt cselekmények adnak-e okot a hivatali vagy elleni bűncselekmények elkövetésének gyanújára.

Dolecskó Kornélia